

POKUŠAJ IDENTIFIKACIJE IVANA PETROVA IZ MILANA

I v a n a P r i j a t e l j

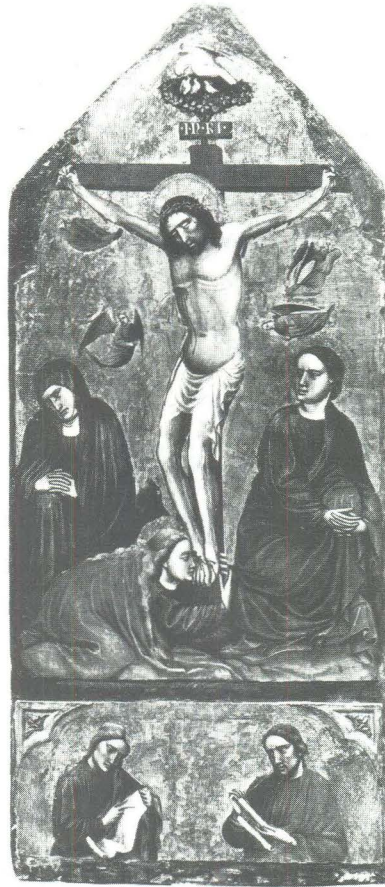
UDK 75.046(451/459:497.13) "14"
Izvorni znanstveni rad
Ivana Prijatelj
Filozofski fakultet, Zadar — OOUR Split

Rad iznosi hipotezu za identifikaciju slikara Ivana Petrova iz Milana, koji se u dalmatinskim arhivskim dokumentima javlja između 1429. i 1448, sa slikarom koji djeluje u Italiji pod imenima Zanino di Pietro, Giovanni di Francia i Jean Charlier i gdje je naslikao niz radova koji pokazuju vidne sličnosti sa slikama koje mu autorica atribuirala u Dalmaciji.

Problem identifikacije umjetnika spajanjem niza raznovrsnih dokumenata sa skupinom stilski srodnih slika uvijek je pobuđivao veliku pažnju kod povjesničara umjetnosti. Kako povezati arhivske podatke koji kronološki prate aktivnost neke ličnosti s onim što je ta ličnost ostvarila u toku svog života i rada, ako djela za koja postoje narudžbe nisu sačuvana, a postoji niz nepotpisanih djela, koja očituju rad iste ruke ili radionice? Što pak treba uraditi ako o liku nekog umjetnika znamo jedino po nizu kupoprodajnih ili ostavinskih ugovora i parnica? Kako doći do rješenja zagonetnog problema, ako se autor o kojem je riječ pojavljuje u signaturama i dokumentima s četiri imena?

Na sjevernom i srednjem Jadranu, u razdoblju od 1429. do 1446. godine, zabilježeno je djelovanje i suradnja dviju, kako zaključujemo prema broju sačuvanih dokumenata, snažnih slikarskih ličnosti koje su, kako nam potvrđuju i arhivski podaci, okupile oko sebe u svojim radionicama i niz učenika i suradnika. Radi se o majstorima Dujmu (Marinovu) Vuškoviću, Splicićaninu i Ivanu Petrovu iz Milana. Do sada je u literaturi uočavano nekoliko umjetničkih djela sličnih stilskih karakteristika na području između Zadra i Splita, koja su se pripisivala čas jednom, a čas drugom autoru, ili, pak, zajedničkoj radionici, ali nisu bili do kraja rasvijetljeni.

U ovom članku pokušala bih iznijeti hipotezu u kojoj bih nastojala preciznije odrediti profil slikara Ivana Petrova iz Milana, predlažući njegovu identifikaciju s ličnošću umjetnika koji se u stranoj historiografiji pojavljivao pod imenima Zanino di Pietro, Giovanni di Francia i Jean Charlier. Upravo u posljednje vrijeme rasvijetljen je njegov lik u talijanskoj literaturi. S. Padovani je na temelju već iznesene hipoteze F. Zerija

Raspeti Krist između Marije, Ivana Evanđeliste i Magdalene, dio poliptiha. Avignon, Musée du Petit Palais

pokušala dokazati tvrdnju da se radi o jednoj te istoj osobi s više imena.¹ Dodajući još jedno ime Ivan Petrov iz Milana u prethodno navedeni niz, još se više komplicira njegova zanimljiva umjetnička pojava. S druge strane, uspoređujući arhivske podatke i sačuvana djela u Italiji i u Dalmaciji, vidimo da se oni međusobno podudaraju i prate.

Pored korištenja arhivskog materijala objavljenog o tom umjetniku u raznim studijama kod nas i u inozemstvu, kao i dragocjenih radova niza povjesničara umjetnosti koji su se bavili njegovim likom i djelom, poslužila sam se u ovom članku, u okviru komparativne analize njegova opusa, i metodom obrade punciranih i slikanih ornamenata prisutnih na njegovim slikama.

¹ S. Padovani, *Una nuova proposta per Zanino di Pietro*, *Paragone* 419—421—423, Firenze 1985, str. 73—81.

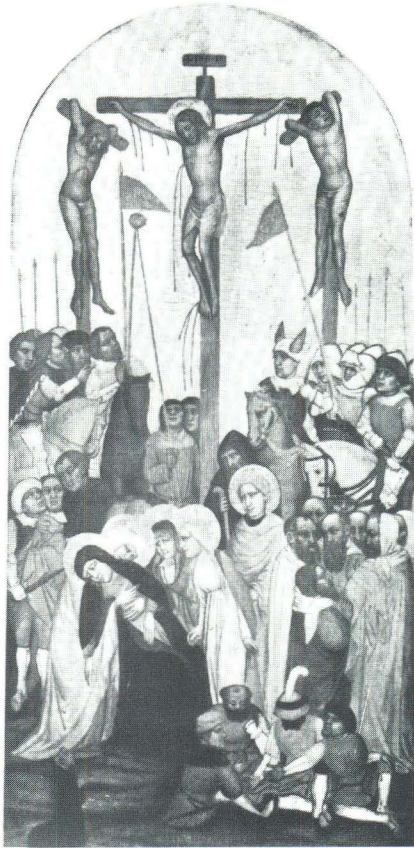

Golgota, Rieti, Museo civico, detalj

U ovom poglavlju iznijela bih sve do danas poznate i objavljene dokumente u kojima se spominje prisustvo i djelatnost ovog umjetnika na našoj obali.

Prvi dokument koji nam govori o prisustvu Ivana Petrova iz Milana u Dalmaciji potječe iz 3. siječnja 1429. Radi se o ugovoru za freske u splitskoj katedrali. U tom se dokumentu navodi da će Dujam Marinov Vušković i Ivan Pavlov (!), slikari, oslikati kasnogotičku kapelu sv. Duje u splitskoj stolnoj crkvi.² S obzirom na sličnost imena Johannes Petri iz zadarskih dokumenata, koje ću navesti u daljnjem izlaganju, i Johannes

² C. Fisković, Nekoliko dokumenata o našim starim majstorima, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* LII, Split 1949, str. 4–5, 21; *Isti*, Novi nalazi u splitskoj katedrali, *Bulletin Instituta za likovne umjetnosti JAZU* VI, 2., Zagreb 1958, str. 81–101; K. Prijatelj, Bibliografski i biografski podaci o majstorima dalmatinske slikarske škole, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji* 17, Split 1968, str. 345.

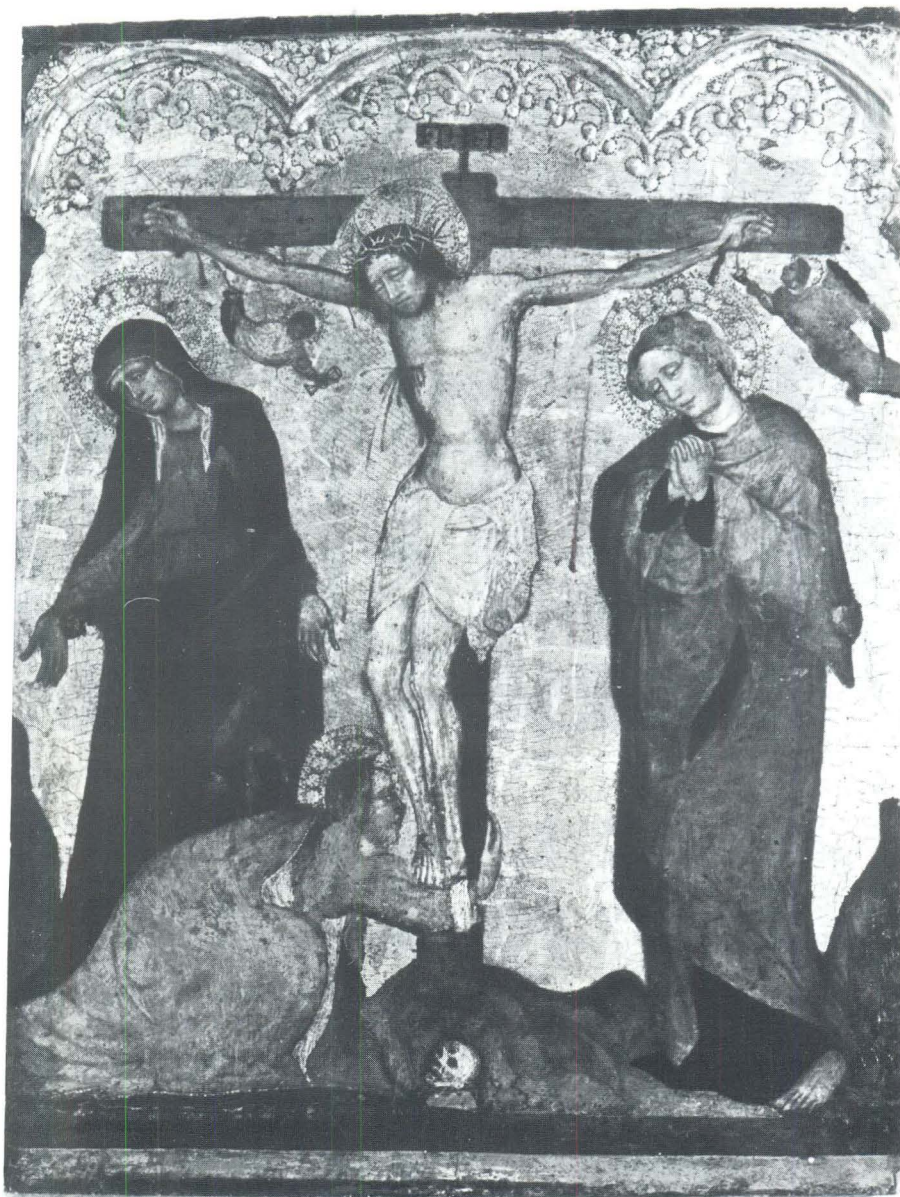
Golgota, kolekcija Chilligworth

Pauli iz splitskog dokumenta, može se pretpostaviti da se radi o istom autoru, koji će kasnije surađivati sa Dujmom Vuškovićem i u Zadru. Ako je točna pretpostavka da je splitski notar pogriješio napisati očevu ime slikara, mi bismo, dakle, u Dujmovu splitskom suradniku mogli prepoznati tada po prvi put kod nas spomenutog slikara Ivana Petrova Milanca.³

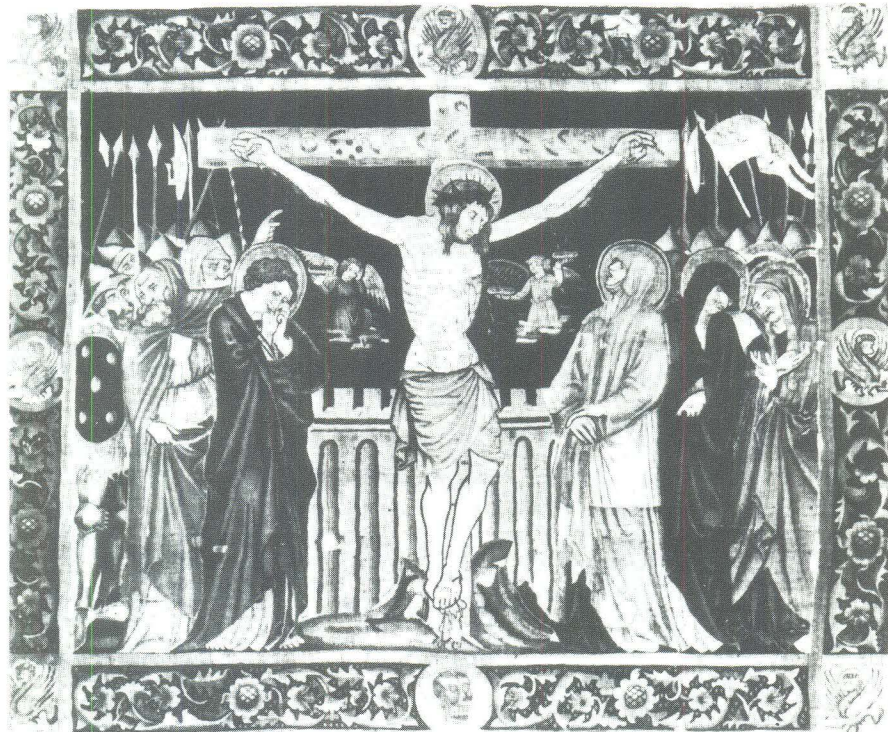
Kako je u studiji »Zadarski sredovječni majstori« već iznio C. Fisković, navedeni je slikar boravio u Zadru tokom četvrtog i petog desetljeća XV stoljeća. Na osnovi dokumenta iz 1430–31. godine vidimo da u Zadru kupuje vinograde i maslinike od udovice slikara Meneghella.

O tom njegovom boravku u Zadru svjedoči i dokument od 16. lipnja 1431. u kojem se obvezuje da će pozlatiti i obojati raspelo i kipove Marije, Ivana i apostola iz zadarske katedrale venecijanskog kipara Mateja Moronzona te da će plavom bojom obojati i pozlatiti njegovu pozadinu.

³ C. Fisković, *Zadarski sredovječni majstori*, Split 1959, str. 186.

Raspeti Krist između Marije, Ivana Evandeliste i Magdalene, Split, Galerija umjetnina

Golgota, tapiserija iz ciklusa Muke Kristove, Venecija, Museo marciano

Dana 22. prosinca 1432. prodaje jedan maslinik; 26. svibnja 1437. prisutni su slikari Ivan sin Petra iz Milana i Dujam Vušković, stanovnici Zadra, kao svjedoci. Godine 1438. oženio se Anjezinom, kćerkom zadarskog graditelja Vuka Slavogostova. U toku 1441. i dalje boravi u Zadru gdje posjeduje zemlju u zajednici sa slikarom Dujmom Vuškovićem, koji se također bio doselio u taj grad.

Dana 10. lipnja 1442. obećao je Bratiši Medetiću iz Maljina i Jurju »Kovačevu bratu« iz Krbavka, zastupnicima župe sv. Petra iz Znojaka u zadarskoj okolici, da će naslikati pozlaćenu oltarnu palu s izrezbarenim okvirom, veliku kao što je ona na oltaru sv. Kate u Pagu, dodavši joj na vrhu likove Navještenja, a na podnožju dva svetačka lika i četiri evanđelista.⁴

Dana 28. prosinca 1442. opet se spominje sa slikarom Dujmom Vuškovićem i u zajednici s njim prodaje vinograd s nekoliko stabala maslina. U tom je dokumentu prvi put nazvan građaninom Zadra.⁵ Oba maj-

⁴ C. Fisković, o.c. (1959), str. 94, 98, 99, 101, 180, 185, 186, 187, 188; I. Petricioli u knjizi: T. Rauklar, I. Petricioli, F. Švelec, Š. Peričić, Zadar pod mletačkom upravom, Zadar 1987, str. 157, 161–163.

⁵ O pravu dobivanja građanstva u to doba vidi u članku: P., Kolendić, Slikar Juraj Culinović u Šibeniku, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku XLIII, Split 1920, str. 124.

stora u travnju 1446. godine sređuju svoje međusobne račune, kako one koji se odnose na trgovinu tako i one koji se tiču slikarskog rada. Zajedno su trgovali vinom i uljem što je Ivan izvezio iz Sibenika dok je tamo boravio.

Bogorodica s Djetetom na prijestolju,
Rim, Museo di Palazzo Venezia

Ivan je trebao slikati u kapeli sv. Stošije u zadarskoj katedrali, jer mu je 1446. zadarski arhidakon Luka isplatio stanovitu sumu novca za taj rad.⁶

⁶ C. Fisković, o.c. (1959), str. 101.
I. Petricioli, o.c. (1987) str. 162. Ta kapela zauzima prostor pred apsidom sjeverne bočne lade zadarske katedrale. O nekim restauracijama u sjevernoj ladi katedrale sv. Stošije vidi: I. Petricioli, Umjetnička obrada drveta u Zadru u doba gotike, Zagreb 1972, str. 56—59.

Bogorodica s Djetetom, Pinakoteka, Stuttgart

Samo pet od spomenutih sačuvanih dokumenata u kojima se navodi naš umjetnik tiču se njegovog umjetničkog rada. Od nekolicine spisa vezanih uz zajednički dvadesetogodišnji rad i suradnju (1429—1446.) sa splitskim slikarom Dujmom Vuškovićem, samo dva se odnose na njihov zajednički umjetnički rad. Jedan dokument nam govori o suradnji Ivana Petrova s venecijanskim kiparom Matejem Moronzonom. Samo dva dokumenta su samostalne narudžbe. Radi se o poliptihu za Znojak i radovima za kapelu sv.Stošije u zadarskoj katedrali.

Možemo uočiti da nema dokumenata koji govore o njegovom boravku u Dalmaciji između 1432. i 1437. godine, te u periodu između 1442. i 1446. godine. Sudeći prema navedenim arhivskim podacima Ivan Petrov je djelovao u cijeloj srednjoj Dalmaciji. Spominje se prvi put u Splitu 1429. godine, zatim boravi u Zadru, gdje se navodi s kraćim pauzama u razdoblju od 1431. do 1448. godine, kada se spominje kao mrtav. U međuvremenu boravio je i u Šibeniku.

Već u uvodu sam navela kako je S. Padovani u svom članku iz 1985. godine pokušala spojiti niz imena autora, koji su do nedavno bili obrađivani kao nezavisne umjetničke pojave, u jedan lik. U ovom poglavlju ukratko bih iznijela poznate arhivske podatke o Zaninu di Pietru i to onim redoslijedom kojim ih donosi spomenuta autorica.⁷

Bogorodica s Djetetom iz Vele Rave na Dugom otoku, Zadar, SICU

U svesku dokumenata o slikarima i minijaturistima u Bologni navodi se venecijanski slikar Zanino, sin pok. Petronija, aktivan u tom gradu između 1389. i 1406. godine. Autorica ga identificira sa slikarom Ivanom pok. Petra Francuza (»Johannis q.m Petri de Francia«) koji se spominje prvi put u Veneciji 15. lipnja 1405. u testamentu njegove žene, kćeri Marka Cortexea. U tom dokumentu Franceschina mu ostavlja na čuvanje svoju usvojenu kćer Klaru. Tada se prvi put spominje kao stanovnik ulice (četvrti) sv. Apolinara. Godine 1407. Franceschina mu rađa

⁷ S. Padovani, o.c. (1985), str. 73—81.

Bogorodica s Djetetom, Sant'Angelo in Vado, »koledata«

sina Francesca, što vidimo iz njegovog testamenta od 19. travnja 1408, a 30. lipnja »Johannes pictor filius q.m. Petri de Francia« je spomenut kao svjedok. Dana 18. siječnja 1410. slikar iz ulice sv. Apolinara Johannes de Francia i slikar Johannes Junconus javljaju se kao svjedoci. To bi bio prvi poznati dokument u kojem taj slikar izostavlja očevo ime i potpisuje se samo kao Ivan iz Francuske. Dana 9. kolovoza 1410. Ivan Petrov iz Francuske opet je prisutan kao svjedok u Veneciji, a 6. svibnja 1412. Ivan Petrov slikar iz kvarta sv. Apolinara prodaje jednu tartarsku robinju.

U razdoblju između 1412. i 1426. godine nemamo, sudeći prema sadašnjem poznavanju mletačkog arhiva, sačuvanih dokumenata o njegovoj prisutnosti u tom gradu.

Dana 17. ožujka 1426. »Zuan de Franza« je plaćen za pozlaćivanje propovjedaonice u venecijanskoj crkvi Carità. To je, dakle, prva poznata sačuvana narudžba za jedan njegov crkveni rad. Dana 15. rujna 1431. majstor Zuan de Franza »pentor de santa ponal« (sic!) zaposlen je od

Bogorodica s Djetetom, Šibenik, samostan sv. Franje

Marina Contarinija na oslikavanju fasade Ca'd'Oro. Ovaj dokument potpisao je u ime odsutnog slikara Ivana Petrova njegov sin Francesco, što bi značilo da naš umjetnik te godine nije bio u Veneciji. Na osnovi postojeće dokumentacije S. Padovani pretpostavlja da bi umjetnik bio obavio svoj zadatak tek u toku 1434. godine. Zanimljivo bi bilo objasniti gdje se nalazi naš slikar u razdoblju između 1426. i 1434. godine, ako nije u metropoli na lagunama.

Ovdje se moramo dotaknuti i pitanja datacije fresaka u venecijanskoj crkvi Frari koje S. Padovani atribuirao Zaninu di Pietru. Zna se da je 5. lipnja 1435. uz veliku svečanost postavljeno tijelo blaženog Pacifika u sarkofag u njegovoj grobnici u navedenoj crkvi, gdje je 14. lipnja 1436. pokopan i prokurator crkve Frari Scipione Buono (Bon). To bi govorilo da su freske bile naslikane već 1435. godine. Složimo li se s autoričinom hipotezom da se radi o freskama Zanina di Pietra, možemo vremenski spojiti ovaj njegov rad s onim na fasadi Ca'd'Oro iz 1434. godine. To bi ujedno pokazivalo da je umjetnik bio prisutan u Veneciji između 1434.

Bogorodica s Djetetom, Šibenik, Muzej grada

i 1436. g. Slijedi razdoblje od 1436. do 1448. u kojem, kako zaključujemo prema podacima iz mletačkog arhiva, Zanino ne obitava više u Mlecima. Posljednji je put bio spomenut, i to pod prezimenom Charlier kao već pokojni u jednom spisu javnog bilježnika od 3. ožujka 1448. Prezime Charlier nosi njegov sin Francesco, koji bi, prema iznesenim dokumentima, bio rođen između 1405. i 1408. godine u Veneciji.

S navedenim podacima iscrpili smo do danas poznate arhivske dokumente u kojima se spominje slikar Ivan Petrov u Italiji. Sačuvane su i dvije slike na kojima se naš umjetnik potpisao. Jedna (a po svojoj prilici i najstarija sačuvana njegova slika) nalazi se danas u Museo civico u Rieti, a prikazuje Golgotu. Potpis na slici glasi: HOC OPUS DEPINXIT ZANINI PETRI HABITATOR VE(N)EXIIS I(N) C(ON)TRATA SA(N)TE APOLLI(N)ARIS.⁸ Druga, koja se nalazi danas u Palazzo Venezia u Rimu, gdje je došla iz Museo Capitolare u Velletriju, datirana je 20. rujna

⁸ S. Padovani, o.c., str. 76.

Bogorodica među anđelima, Korčula, Opatska zbirka

1429. Na ovoj se slici potpisao imenom Ivan Francuz («Johannes de Francia pinxit»)⁹. Prikazana je Bogorodica s Djetetom na prijestolju. Upravo ova razlika u signaturama, kao i činjenica da slike potječu iz dvaju različitih razdoblja njegovog umjetničkog razvoja, sve je do nedavna navodila povjesničare umjetnosti na pomisao da se radi o dva različita autora.

Ostaje neriješeno pitanje gdje je i kada rođen naš umjetnik. Rješenje tog problema objasnilo bi nam i zašto se potpisuje prezimenom Charlier i njegovo francusko porijeklo.

Prihvatimo li na osnovi navedenih arhivskih podataka uvjerljivu hipotezu da su Zanino di Pietro, Giovanni di Francia i Jean Charlier jedna te ista ličnost, a prvi put se u Veneciji spominje 15. lipnja 1405. godine pod imenom »magister Johannis q.m Petri de Francia«, ostaje pitanje njegove bolonjske faze (od 1389. do 1406. godine). Naš bi umjetnik u tom slučaju djelovao aktivno kao slikar punih pedest i devet godina. Po mom mišljenju, taj bi Ivan Petronijev («Magister Zaninus pictor de Veneciis filius q. Petronii»), tim više što mu je ime oca različito, bio jedna sasvim druga ličnost, te se na njega neću više vraćati.

⁹ L. Coletti, *Pittura veneta del Quattrocento*, Novara 1953, sl. 24b.

Andeo iz skupine Navještenja, Venecija, Santa Maria Gloriosa dei Frari, grob bl. Pacifika

Još se jedno pitanje postavlja pred nas. Zašto nisu pronađeni dokumenti o njegovom boravku u Markama, gdje je sačuvano nekoliko njemu atribuiranih slika, koje nas upućuju na njegov mogući boravak i djelatnost i u toj talijanskoj regiji? Nema dokumenata ni o njegovom boravku u okolini Rima, gdje su pronađene dvije njegove slike (Rieti, Velletri).

Kako objasniti razdoblja od 1412. do 1427. godine, od 1429. do 1434. i od 1436. do 1448. kada se Zanino di Pietro ne navodi u talijanskim arhivalijama? Na ta pitanja pokušat ću odgovoriti u narednom poglavlju.

U ovom poglavlju pokušala bih ukratko iznijeti kako se u stranoj literaturi razvijala hipoteza o tome da bi Zanino di Pietro, Giovanni di Francia i Jean Charlier bili jedan te isti autor, kao i tko je i kada uočio prisustvo tog umjetnika na našoj obali, bilo da su mu pripisivane slike nekog drugog majstora, bilo da su ispravno uočena njegova djela.

R. Longhi u svojoj čuvenoj knjizi o mletačkom slikarstvu iz 1946. godine obrađuje slikara Zanina di Pietra kao suvremenika Niccole di Pi-

etra i Gentilea da Fabriano.¹⁰ Predlaže popis njegovih djela, koja grupira oko potpisane slike ovog umjetnika iz Rietija. Zanimljiva je njegova atribucija Zaninu tapiserije iz bazilike sv. Marka u Veneciji, s čime se nisu složili ostali talijanski historičari umjetnosti: G. Fiocco, L. Coletti, F. Zeri, R. Pallucchini i A. de Marchi.¹¹ On atribuirao istom autoru i dva poliptiha dalmatinskog slikara Blaža Jurjeva u Korčuli. S tom hipotezom nije se složio F. Zeri, koji u svom članku iz 1962. smatra da se radi o anonimnom dalmatinskom majstoru koji radi na način Zanina di Pietra.

Bogorodica, fragment iz skupine Navještenja, Venecija, Santa Maria Gloriosa dei Frari, grob bl. Pacifika

Važno je ovom prilikom navesti da je K. Prijatelj još 1951. godine bio uočio i prepoznao u tim istim djelima Blaža Jurjeva. Nakon nalaza Blaževa potpisa, isti je autor pisao o njemu i u »Arte Veneta« 1962. godine, a potom je 1965. godine izašla i njegova knjiga u kojoj je potpuno rasvijetljen lik tog našeg domaćeg majstora. A. de Marchi, u svom članku iz 1988. godine, raspravlja o utjecaju Zanina di Pietra, kojemu u istom tek-

¹⁰ R. Longhi, *Viatico per cinque secoli della pittura veneziana*, Firenze 1946, str. 8, 49.

R. Longhi, *Ancora un pannello di Zanino di Pietro*, *Paragone* 153, Firenze 1962, str. 60.

¹¹ R. Longhi, o.c. (1946), str. 8, 49.

G. Fiocco, *Pitture venete a Konopitsch*, *Arte veneta*, Venezia 1949, Notizie dal 1407; L. Coletti, o.c. (1953), str. LXXIX; F. Zeri, *Aggiunte a Zanino di Pietro*, *Paragone* 153, Firenze 1962, str. 56; R. Pallucchini, *Arazzi dei secoli XV e XVI*, iz knjige *Il Tesoro e il Museo*, Sansoni 1971, str. 235, 237–246, sl. CCXXVI–CCXLV; A. de Marchi, *Per un riesame della pittura tardogotica a Venezia: Niccolò di Pietro e il suo contesto adriatico*, *Bullettino d'arte* 44–45, Roma 1987, str. 25–66.

Dva evanđelista, Švicarska, privatna zbirka

stu atribuiraju dvije slike u Dalmaciji (u Hvaru i u Korčuli), na Blaža Jurjeva. Te njegove hipoteze će prihvatiti i proširiti C. Brandon Strehlke u svom osvrtu na izložbu tog dalmatinskog slikara u Veneciji 1989, na kojoj su te slike iz Hvara i Korčule bile izložene.¹²

R. Longhi u citiranoj knjizi ne navodi slikara Giovannija di Francia, autora potpisane slike iz Velletrija. L. Coletti, pak, piše, govoreći o mletačkom slikarstvu petnaestog stoljeća, o dva umjetnika različitih stilskih karakteristika, Zaninu di Pietru, autoru slike iz Rietija, čije djelo očituje kontakte Emilije i Veneta, i Giovanniju di Francia, kojeg ubraja u slikare »veneto—marchigiane« i koji bi bio autor propalih fresaka na Ca'd'Oro i potpisane slike iz Velletrija.¹³ Upravo na osnovi posljednje spomenute slike atribuiraju G. Gamulin slikaru Giovanniju di Francia Bogorodicu s Djetetom iz zadarske crkve. sv. Marije, prihvativši mišljenje B. Berensona.¹⁴

¹² R. Longhi, o.c. (1946), str. 78; F. Zeri, o.c. (1962), str. 59; K. Prijatelj, Prilozi slikarstvu XV—XVII st. u Dubrovniku, Historijski zbornik, Zagreb IV/1951, br. 1—4, str. 173—192; K. Prijatelj, Nota su Biagio da Traù, Arte veneta, Venezia, XVI/1962, str. 149—151; K. Prijatelj, Slikar Blaž Jurjev, Zagreb 1965; A. de Marchi, o.c. (1987), str. 56; C. Brandon Strehlke, Venice, Biagio di Giorgio da Traù, The Burlington Magazine, July 1989, str. 503—505.

¹³ L. Coletti, o.c. (1953), str. VIII, XVII, LXXIX.

¹⁴ G. Gamulin, Stari majstori u Jugoslaviji II, Zagreb 1964, str. 16.

Sv. Dominik i nepoznati svetac, Švicarska, privatna zbirka

F. Zeri, pišući o slikaru Zaninu di Pietru, usvaja Colettijevo mišljenje o tom umjetniku i proširuje katalog njegovih djela. Ali, kako navodi S. Padovani, isti je autor kasnije u jednom razgovoru na ovu temu došao do zaključka da bi Zanino di Pietro i Giovanni di Pietro Charlier, zvan Giovanni di Francia, bili ista osoba.¹⁵ Tu njegovu hipotezu razradit će, i na temelju dokumenata argumentirati upravo S. Padovani, a to će prihvatiti u svojim tekstovima A. de Marchi i C. Brandon Strelhke.

Zaninovo prisustvo na dalmatinskoj obali, ako izuzmemo već prethodno analizirano pitanje utjecaja tog majstora na Blaža Jurjeva, prvi je zapazio A. de Marchi.¹⁶ Tako, u katalog njegovih djela ubraja i slike »Bogorodice među anđelima« iz Opatske zbirke u Korčuli i »Mistično vjenčanje sv. Katarine« iz franjevačkog samostana u Hvaru. U spomenutom osvrtu na izložbu slika Blaža Jurjeva iz 1989. godine u venecijanskoj crkvi san Bartolomeo C. Brandon Strelhke istom autoru atribuirao i sliku »Mistično vjenčanje sv. Katarine« iz Smokovića izloženu na toj izložbi među slikama koje su pratile Blaževa djela. U tom članku autor iznosi i zanimljiv prijedlog za hipotetičnu identifikaciju Zanina di Pietra s drvorezbarom Ivanom Francuzom koji je s Marinom Petkovićem, bivšim suradnikom slikara Blaža Jurjeva, 9. ožujka 1438. godine potpisao

¹⁵ F. Zeri, o.c. (1962), str. 59; S. Padovani, o.c. (1985), str. 76.

¹⁶ A. de Marchi, o.c. (1987), str. 51, 64.

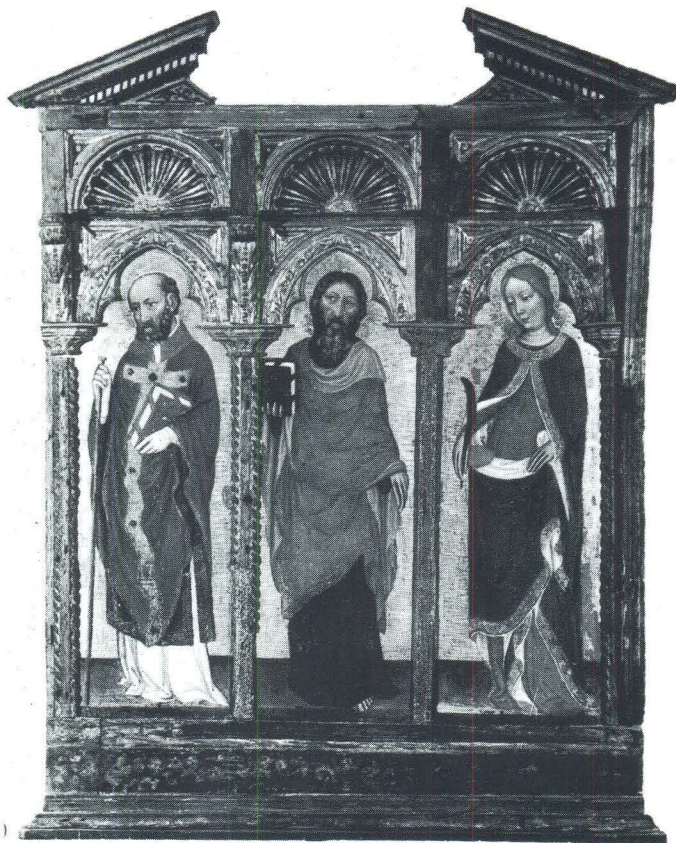
Ugljanski poliptih, detalj tri sveca, Zadar, samostan sv. Frane

narudžbu za izradu korskih sjedala za splitske franjevce.¹⁷ Pitanje je da li prihvatiti Brandonovu hipotezu i da li se u to doba u Dalmaciji javlja još koji umjetnik sličnog imena?

Kao moguće rješenje, nameće nam se slikar Ivan Petrov iz Milana, koji, kako možemo zaključiti prema dokumentima koje sam iznijela u prvom poglavlju, djeluje na našoj obali upravo u razdoblju od 1429. do 1448. godine. Osnovni problem leži u imenu tog umjetnika. Zanimljivo se u talijanskim dokumentima, koje smo već citirali, nazivao Francuzem, i čak se ponekad nazivao prezimenom Charlier.¹⁸ Nigdje nije precizirano u kojem gradu je rođen taj slikar. Milano je u to doba bio centar lombardijskog slikarstva. U tamošnjim slikarskim i minijatorskim radionicama susrećemo i niz francuskih majstora kao odraz veza vladarske

¹⁷ C. Fisković, *Artistes français en Dalmatie*, *Annales de l'Institut Français de Zagreb* (X i XI god.), 1946–1947, str. 5–9; C. Fisković, *Francuski gotički i renesansni majstori u Dalmaciji*, *Mogućnosti*, g. XIV, br. 1–2, Split 1967, str. 146–157; C. Brandon Strehlke, o.c. (1989), str. 505.

¹⁸ S. Padovani, o.c. (1985), str. 81.

Tri sveca, poliptih, Camerino, Museo diocesano

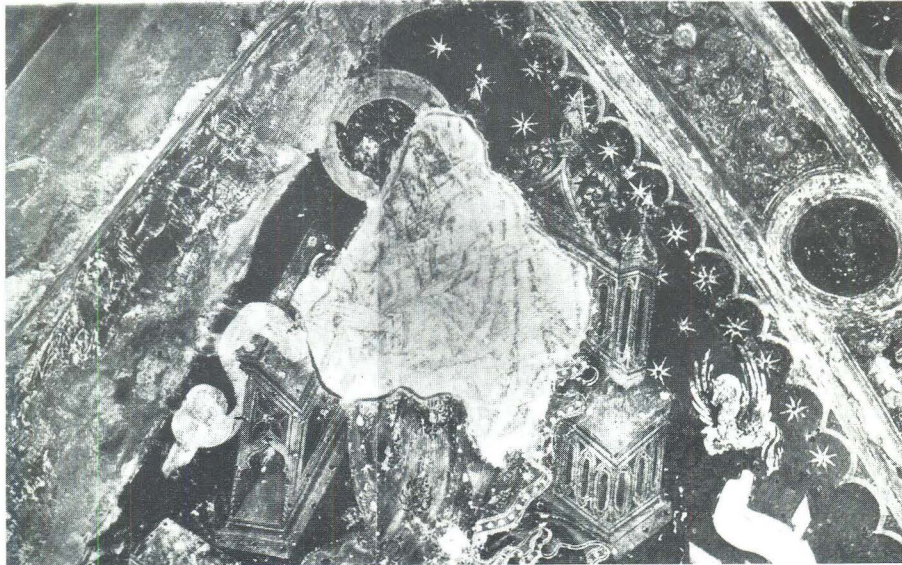
porodice Visconti s francuskim dvorom. Zanimljiv je i podatak da se danas veliki broj minijaturama oslikanih rukopisa atribuiranih lombardskoj školi nalazi upravo u Francuskoj. Pored francuskog, u to doba osjećao se i snažan utjecaj neodotovskog vala te bolonjske i mletačke gotike u slikarstvu te pokrajine.¹⁹

U ovom poglavlju pokušala bih na osnovi prethodno iznesene arhivske građe i stilskih analogija na slikama u Italiji i Dalmaciji obrazložiti hipotezu o identifikaciji Ivana Petrova iz Milana sa slikarom Zaninom di Pietrom. Poredajmo po kronološkom redu sve navedene postojeće dokumente u Italiji i Dalmaciji. Od 1405. do 1412. godine naš autor boravi u Veneciji, gdje stanuje u ulici (župi) sv. Apolinara. U razdoblju od 1412. do 1427. godine nije zabilježen ni u jednom dokumentu, a 1427. spominje se opet u Veneciji, dok 1429. godine potpisuje sliku za Velletri, a iste godine prvi put se spominje u Dalmaciji. Od 1429. do 1432. boravi na našoj obali, i to uglavnom u Zadru. Godine 1431. sin mu Francesco

¹⁹ Arte lombarda dai Visconti agli Sforza, Katalog Milano 1958.

potpisuje u njegovo ime ugovor za slikanje na fasadi Ca'd'Oro u Veneciji, budući da mu je otac bio odsutan. Između 1432. i 1434. godine nemamo spomena o našem majstoru, ni kod nas ni u Italiji. Od 1434. do 1436. Zanino di Pietro opet djeluje u Veneciji. Posljednje godine svog života provodi u Dalmaciji (1437—1448), a 1442. godine spominje se po prvi put kao građanin (civis) Zadra. Dana 1. ožujka 1448. u Veneciji, a 1. lipnja iste godine u Zadru navodi se kao mrtav.

Djelo Ivana Petrova mogli bismo podijeliti na nekoliko faza. Prva bi po S. Padovani bila vezana uz njegov pretpostavljeni boravak u Bologni. Tamo bi on bio snažno osjetio neodotovsku klimu. U ovu prvu fazu autorica mu atribuirala poliptih Campana, sada u Dijonu, i »Čednu Bogorodicu« nepoznate provenijencije.²⁰

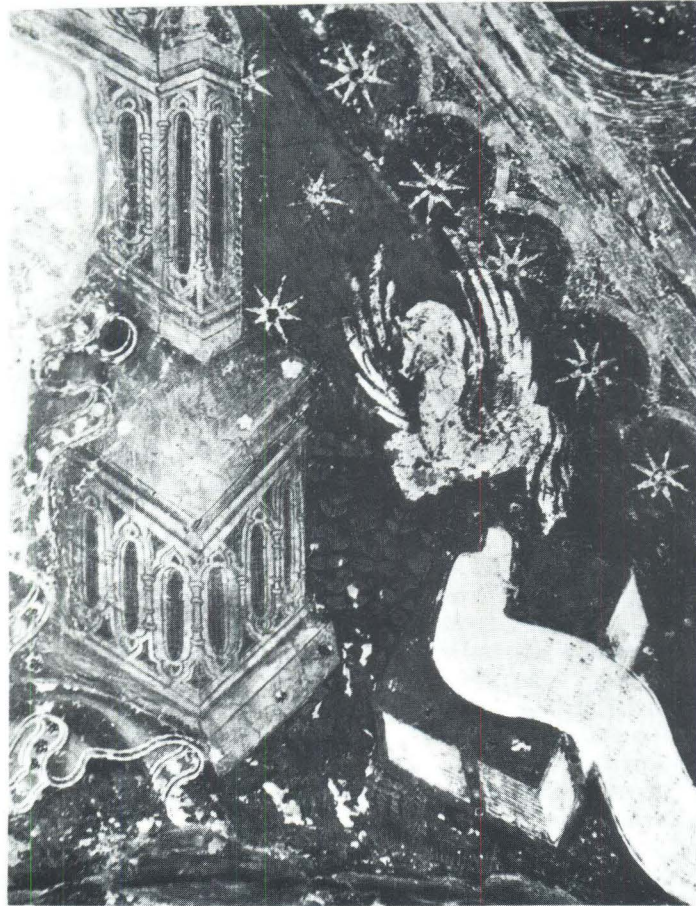
Evangelist Luka, fragment freske, Split, katedrala

Mislim da sve ono što se odnosi na slikara Zanina sina Petronija, koji se navodi u Bologni, ne može prihvatiti: a) jer je ime oca tog slikara Petronije (sv. Petronije je zaštitnik Bologne), a ne Petar, b) jer s njim povezane slike iz tog perioda ne odgovaraju kasnijim radovima našeg slikara u Italiji i Dalmaciji, c) jer je praktički nemoguće da bi on aktivno djelovao od 1389. do 1448. godine.

Predlažem, stoga, da profil slikara koji se kod nas naziva Ivan Petrov iz Milana, a u Italiji Zanino di Pietro, Giovanni di Francia i Jean Charlier treba započeti s dokumentom iz Venecije od 15. lipnja 1405. godine. Time bi čitava rekonstrukcija profila ovog majstora postala mnogo uvjerljivija i konzistentnija. Prisustvo stanovitih bolonjskih crta u njegovom slikarstvu odraz je klime u sjevernoj Italiji od Lombardije do Veneta toga doba.

²⁰ S. Padovani, o.c. (1985), str. 77, 81.

Njegova najstarija slika bila bi »Golgota« iz Rietija, koju većina autora datira krajem prvog desetljeća petnaestog stoljeća, a nakon nje, njegov umjetnički razvoj možemo pratiti na osnovi dokumenata i sačuvanih slika gotovo četiri desetljeća. Za ovu sliku tražili su se izvori osim Bologne i u slikarstvu Verone i u krugu oko Altichiera. Ostala njegova djela iz prve faze pokazuju s jedne strane snažnu nordijsku komponentu spoenu s tada aktualnom klimom neodotizma, a s druge strane upliv mletačke slikarske tradicije koja se očituje u kolorističkoj gami i ornamentici.

Detalj prijestolja. evanđelista Luke, fragment freske, Split, katedrala

Po A. de Marchiju na formiranje Zanina di Pietra snažan utjecaj imao je slikar Niccolò di Pietro, važna ličnost tog razdoblja koji je revolucionirao mletačko slikarstvo, unoseći u svoja djela toplinu, osjećajnost i neposrednost. Na taj način spaja »neoklasicizam« Paola i Lorenza Veneziana s novim humanističkim odnosom prema čovjeku i elegancijom

dvorske gotike češke i francuske škole.²¹ Po svemu navedenom, Zanino u ovoj fazi pripada primarno mletačkom slikarskom krugu početka XV stoljeća, u doba kada se Venecija bila okrenula utjecajima s kopna. Potom, kako nam potvrđuju i arhivski podaci, boravi u Veneciji, u doba kada Gentile da Fabriano slika fresku u Duždevoj palači (1408—1414). Na njega, kao i na Niccolò di Pietra, ovaj će umjetnik ostaviti snažan utjecaj. Stoga će svoj prvobitni umjetnički jezik promijeniti pod utjecajem realističnijeg Gentileovog načina prožetog suptilnom elegancijom i profinjenošću.²²

U idućoj fazi Ivan Petrov djeluje u provincijalnim sredinama, daleko od središta (Venecije), gdje novosti sporije stižu. Svoju djelatnost u Italiji završava s opusom koji nastaje u Markama. Radi se o poliptisima iz Valcareccea i Mombaroccia, te slici Bogorodice s Djetetom iz Sant'Angelo in Vado. U ovo razdoblje ubraja se ikonostas katedrale u Torcellu i freske u venecijanskoj crkvi Frari. Ta bi nam djela potvrđivala u dokumentima zabilježen povratak majstora u grad na lagunama. R. Longhi mu je, kao što smo već naveli, atribuirao i izradu kartona (nacrta) za tapiserije s kompozicijama od Muke Kristove do Uskrsnuća u crkvi sv. Marka u Veneciji. R. Pallucchini, međutim, te pripisuje spomenutom slikaru Nicolòu di Pietro. Ovoj posljednjoj fazi pripadao bi i opus sačuvanih djela koja je Zanino di Pietro (Ivan Petrov iz Milana) naslikao dok je boravio na našoj obali.

Važno je spomenuti da se ovaj umjetnik u talijanskoj umjetničkoj historiografiji povezivao i s nekim za sada bezimanim grupama slikâ nazvanih Maestro di Ronciette, Maestro del Bòcolo i Maestro di Ceneda.²³

Na osnovi sačuvanih dokumenata i navedenih studija o ovom autoru predložila bih ovakav hipotetični katalog njegovih djela u Italiji i Dalmaciji:

1. Raspeti Krist između Marije, Ivana Evandeliste i Magdalene, dio poliptiha, Avignon, Musée du Petit Palais,
2. Golgota, Rieti, Museo civico,
3. Hapšenje Krista, nepoznati vlasnik,
4. Bičevanje Krista, Museo Correr, Venecija,
5. Golgota, kolekcija Chilligworth,
6. Ulaz Krista u Jeruzalem, privatna zbirka.
7. Dva evandeliste, sv. Dominik i nepoznati svetac, Švicarska, privatna kolekcija,
8. Raspeti Krist između Marije, Ivana Evandeliste i Magdalene, Split, Galerija umjetnina,
9. Dujam Vušković i Ivan Petrov iz Milana, Freske u kapeli sv. Duje, Split, katedrala,

²¹ *A. de Marchi*, o.c. (1987), str. 34—57.

²² *P. Zampetti*, *Pittura nelle Marche*, I dio, Firenze 1988, str. 266—391; *L. Grassi*, *Tutta la pittura di Gentile da Fabriano*, Milano 1953; *E. Micheletti*, *L'opera completa di Gentile da Fabriano*, *Rizzoli*, 1976, str. 94; *S. Padovani*, o.c. (1985), str. 78.

²³ *S. Padovani*, o.c. str. 79; *M. Lucco*, *Di un affresco padovano del Maestro di Ronciette*, *Arte venete*, XXXI, Venezia 1977, str. 172—175; *P. Zampetti*, o.c. (1988), str. 295, 301.

10. Bogorodica s Djetetom iz Vele Rave na Dugom otoku, danas u Zadru, SICU,
11. Bogorodica s Djetetom, prije Museo Capitolare u Velletriju, danas u Museo di Palazzo Venezia, Rim,
12. Bogorodica s Djetetom, Pinakoteka, Stuttgart,
13. ornamenta na kipovima M. Moronzona iz zadarske katedrale, danas u SICU, Zadar,
14. poliptih s tri sveca, Valcarecce dei Cingoli, sada u Museo Diocesiano u Camerinu,
15. poliptih iz Mombaroccio, svetište Blaženog Santea,
16. Bogorodica s Djetetom i sv. Doroteom, Urbino, Galleria Nazionale delle Marche,
17. Mistično vjenčanje sv. Katarine, Hvar, franjevački samostan,
18. Bogorodica s Djetetom, Šibenik, Samostan sv. Franje,
19. Bogorodica s Djetetom, Šibenik, Muzej grada,
20. Bogorodica među anđelima, Korčula, Opatska zbirka,
21. Bogorodica s Djetetom, Sant'Andelo in Vado, »koledata«,
22. freske u crkvi Frari, Venecija,
23. fragment šibenskog poliptiha s likom sv. Nikole, Dubrovnik, zbirka pok. dra. E. Katića.

Čini mi se da atribuciji slike iz Vele Rave treba pristupiti sa stano-
vitim oprezom radi nekih njenih razlika prema slikama nabrojenim
u ovom popisu, naročito u fizionomiji, ali vjerujem da se radi o djelu istoga
kruga, naročito radi ornamentike. Razni autori pripisuju mu još
neke slike, ali ja nisam bila u mogućnosti vidjeti ni originale, ni fotogra-
fije, pa bih se suzdržala davanja mišljenja o njima.²⁴

Analizu radova Ivana Petrova izvršila bih na temelju ikonograf-
skih komparacija, ornamentike, naslikane ili puncirane na odjeći i au-
reolama, predelama, zlatnim pozadinama i prijestoljima, te na osnovi
tipologije ukrasa okvira. Proučavajući teme prisutne u djelima našeg
slikara, vidimo da njegov sačuvani opus možemo podijeliti na nekoliko
ikonografskih i kompozicijskih shema.

Prva se grupa slika može vezati uz njegovo najranije datirano dje-
lo, Golgotu iz Rietija. Veoma sličnu kompozicijsku shemu pokazuje Ras-
peće iz Chilligwortha. U jednostavniji tip Golgote, na kojoj su prikazani
samo Krist, Marija, sv. Ivan Evanđelist i Marija Magdalena, ubrajale bi
se slike iz Avignona i iz Galerije umjetnina u Splitu.²⁵

Drugu grupu sačinjavale bi slike Bogorodice s Djetetom, među ko-
jima možemo razlikovati one na kojima je Bogorodica prikazana čitava
i one na kojima je prikazana do pojasa. Po tipološkim srodnostima mo-
gu se pak grupirati u dvije grupe: u prvu bi spadale slike iz Velletrija,
Stuttgarta i Vele Rave, na kojima su likovi Marije i Djeteta vrlo slični,

²⁴ *R. Longhi*, o.c. (1946), str. 49 spominje još tri slike; *F. Zeri*, o.c. (1962), str. 60 pripisu-
je slikaru Giovanni di Francia još tri slike; *S. Padovani*, o.c. (1985), atribuirao mu kao i Longhi ikonostas iz katedrale u Torcellu str. 79; *A. de Marchi*, o.c.
1987), str. 64 — još dvije slike.

²⁵ *F. Zeri*, o.c. (1962), sl. 56; *S. Padovani*, o.c. (1985), sl. 59, 61; *K. Prijatelj*, Nekoliko
neobjelodanih slika iz 15. st. u Dalmaciji, Starohrvatska prosvjeta 14/1984,
str. 204—205, sl. 4.

Sv. Nikola, Dubrovnik, zbirka pok. dra E. Katića

a u drugu slike iz Sant'Angelo in Vado, Opatske zbirke u Korčuli i dvije slike iz Šibenika, koje također pokazuju velike međusobne srodnosti, odavajući utjecaj Gentilea da Fabriano.²⁶ Prve najvjerojatnije pripadaju ranijoj fazi prije konačnog dolaska Ivana Petrova u Dalmaciju, a druge se mogu vezati s njegovim dugim dalmatinskim boravkom.

Tema Navještenja prikazana je na freskama u venecijanskoj crkvi Frari, a bila je sastavni dio izgubljenog poliptiha iz Znojaka, sudeći prema sačuvanom dokumentu. Radi se o temi veoma čestoj u to doba

²⁶ L. Coletti, o.c. (1953), sl. 24a, 24b; (I. Matijaca), Bogorodica Blaža Jurjeva Trogirana, *Lanterna sv. Marka*, 6/1974, Korčula, str. 51–54; K. Prijatelj, Juraj Čulinović i slikarska zbivanja u Šibeniku u doba Jurja Dalmatinca, Juraj Matejev Dalmatinac, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti* 3–6, Zagreb 1979–1982, str. 246–147, sl. 11, 12; K. Prijatelj, *Dalmatinsko slikarstvo* 15. i 16. stoljeća, Zagreb 1983, sl. 25; S. Padovani, o.c. (1985), sl. 57a, 58; P. Zampetti o.c. (1988), sl. 67;

Bogorodica s Djetetom i sv. Doroteom, Urbino, Galleria Nazionale delle Marche

Mistično vjenčanje sv. Katarine, Hvar, franjevački samostan

i u Italiji i kod nas. Sličan ikonografski obrazac vidimo u prizoru Navještenja na gornjem dijelu poliptiha iz crkve Gospe kraj mora u Trogiru.²⁷

Za prikaz muških svetačkih figura do pojasa zanimljivi su nam likovi evanđelista i svetaca na slikama iz privatne zbirke u Švicarskoj. Kao kompletne figure na prijestoljima likovi evanđelista popunjavaju i trokutasta polja svoda gotičke kapele sv. Dujme u splitskoj katedrali. Postavlja se pitanje koji bi dijelovi navedenih fresaka pripadali ruci Ivana Petrova, a koji ruci splitskog slikara Dujma Vuškovića? Mišljenja sam da bismo najvjerojatnije Ivanu Petrovu mogli pripisati izradu prijestolja, ornamenata haljina i ukrasa na rebrima svoda, a Dujmu Vuškoviću same evanđeliste.²⁸

²⁷ C. Fisković, o.c. (1959); K. Cicarelli, Poliptih iz kruga slikara Dujma Vuškovića, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 20, Split 1975, str. 97–98; S. Padovani, o.c. (1985), sl. 55, 56a.

²⁸ C. Fisković, o.c. (1958), str. 81–101; D. Domančić, Freske Dujma Vuškovića

U Dalmaciji je sačuvan mali broj muških likova koje je naslikao naš majstor. Pored lika sv. Ivana na Golgoti iz splitske Galerije umjetni-
na, spomenula bih i lik sv. Nikole s propalog šibenskog poliptiha u dub-
rovačkoj zbirci Katić. Sv. Nikola bi spadao među likove starijih svetaca,
kratke brade i strogog izraza lica, kakve opažamo i na poliptisima u Ca-
merinu i u privatnoj zbirci u Švicarskoj. Zanimljivo je da možemo uočiti
i stanovitu sličnost sa svetačkim likovima venecijanskog kipara M. Mo-
ronzona iz zadarske katedrale, na kojima je Ivan Petrov izvršio slikar-

Mistično vjenčanje sv. Katarine, Smoković, zbirka u župnoj crkvi

ske dekoracije. Analogije pak spomenutih svetačkih likova s poliptiha u Švicarskoj (br. 7) govore bi i o njegovoj mogućoj suradnji s Dujmom Vuškovićem i na poznatom ugljanskom poliptihu, kao što je nedavno pretpostavio i I. Petricioli, a o kome namjeravam posebno pisati.²⁹

Kompozicija Mističnog vjenčanja sv. Katarine u franjevačkom samostanu u Hvaru odgovara shemi slike Bogorodice s Djetetom i sv. Doro-teom iz Urbina. F. Zeri spominje još jedno Mistično vjenčanje sv. Kata-

u Splitu, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 11, Split 1959, str. 41–48, sl. 17–20; C. Fisković, o.c. (1959), str. 101, 187–188; C. Fisković, Dalmatinske freske, Zagreb 1965, sl. 53–56, str. 22; F. Zeri, o.c. (1962), sl. 54, 55, str. 59.
²⁹ D. Domančić, o.c. (1959), str. 41–54; F. Zeri, o.c. (1962), str. 59; I. Petricioli, o.c. (1972), str. 57–70; I. Petricioli, O važnijim umjetninama u franjevačkom samostanu u Zadru, Zbornik samostana sv. Frane u Zadru, Zadar 1980, str. 117–118; K. Prijatelj, o.c. (1979–1982), str. 247, sl. 13; K. Prijatelj, o.c. (1984), sl. 4; F. Zeri, o.c. (1962) str. 60; Sjaj zadarskih riznica, katalog, Zagreb 1990, 23.

rine, istog autora, u zbirci Gozzadini u Bologni, ali ja nažalost nisam imala prilike vidjeti to djelo ni na fotografiji.³⁰

Proučavajući dekorativni repertoar na aureolama svetačkih likova Ivana Petrova možemo uočiti da on posjeduje samo nekoliko stereotipnih ornamenata koje upotrebljava u raznovrsnim, jednostavnijim ili složenijim varijacijama. Primjenom najčešće triju kružnih punci različitih veličina, od točkaste do one oblika većeg kružića, stvara ornamente koje ili niže u koncentričnim krugovima ili varira u različitim kombinacijama (šestero ili sedmerokružna rozeta, četverokružni cvijet — četverolist te manji kružić upisan u veći). Navedeni ukrasi veoma su česti i tipični kod nekolicine kasnogotičkih slikara, od Lorenza Veneziana, Niccolò di Pietra do Lovre Dobričevića. Aureole po sličnostima možemo podijeliti u dvije skupine. Jednostavniji tip aureola s nizovima lukova koji u spoju završavaju točkom ili trotočkom uočavamo na slici Hapšenje Krista, nepoznatog vlasnika, te na slikama iz Vele Rave, franjevačkih samostana u Šibeniku i Hvaru.

Složeniji tip aureola s nizom punciranih višelatičnih rozeta nalazimo na slikama iz Rietija, Sant'Angelo in Vado, splitske Galerije umjetnica, diptihu iz privatne zbirke u Švicarskoj, te slikama iz Muzeja grada u Šibeniku i Opatske zbirke u Korčuli. Aureola evanđelista iz splitske freske sadrži također šesterokružne rozete kao ukras. Kao iznimke među navedenim ornamentima spomenula bih mrežastu kvadratnu puncu na slici iz Vele Rave i križno-četverolisnu puncu na aureolama slike iz Sant'Angelo in Vado.

Nešto je bogatija ornamentika na odjeći. Pored ornamenata već navedenih prilikom opisa aureola, zasnovanih na kombinacijama kružića, kružnica, lukova i rozeta, a koje uočavamo i na porubima haljina Bogorodica na slikama iz Urbina, Vele Rave i Opatske zbirke u Korčuli, te na kipovima venecijanskog kipara Mateja Moronzona, postoje i složeniji tipovi ukrasa vegetabilnog porijekla. Kao primjer navela bih ukras poput vitice sa cvijećem na slici iz samostana sv. Franje u Šibeniku, složeni biljno-geometrijski i mrežasti ornament na diptihu uz Švicarske, te ornament poput slova na Golgoti iz Rietija. Na haljini Bogorodice iz Vele Rave vide se rombovi s upisanom kvadratnom mrežom, na draperiji Djeteta na slici iz Sant'Angelo in Vado peterolatični cvjetići s lišćem, a na haljini nepoznatog sveca iz privatne zbirke u Švicarskoj cvjetni ornament poput onih na odjeći likova s Ugljanskog poliptiha.

Triptih iz Camerina posjeduje predelu oslikanu viticom sa cvijećem. Taj ornament susrećemo i na tapiserijama iz bazilike sv. Marka u Veneciji, koje je Zaninu atribuirao R. Longhi, kao i na oslikanim rebriima križnog svoda kapele sv. Dujma u splitskoj katedrali. Zanimljivo je spomenuti da je i na predeli poliptiha iz crkve Gospe kraj mora u Trogiru, koji je očito nastao pod majstorovim utjecajem, naslikana vitica s ružicama. Haljina evanđeliste sa splitske freske ukrašena je medaljonima koje je teško opisati uslijed lošeg stanja sačuvanosti freske, ali možemo

³⁰ *M. Bucci — P. Torriti*, Il Palazzo ducale di Urbino, Milano 1963, sl. 34; *K. Prijatelj*, o.c. (1983), str. 19, sl. 28; Katalog izložbe Biagio di Giorgio da Traù, Venezia, 31 marzo — 4 giugno 1989, MGC, Zagreb 1989, str. 75, 122; *A. de Marchi*, o.c. (1987), str. 51, 64; *C. Brandon Strehlke*, o.c. (1989), str. 505.

pretpostaviti da se radi o sličnom ornamentu poput onog na zlatnoj pozadini slike iz šibenskih konventualaca, tj. o osmerolisnom fleuronu sa kapljičastim centralnim tučkom u koji je upisan šesterolatični cvijet.

Na većini slika zlatna pozadina gravirana je paralelnim ili radijalnim zrakama oko likova.

Usporedimo li prijestolja na freskama iz splitske katedrale sa Bogorodičnim tronom na fresci u crkvi Frari u Veneciji, vidimo izrazite analogije. Zanimljivo je da su upravo prijestolja prisutna na gotovo svim sačuvanim djelima koja se pripisuju dugogodišnjem suradniku Ivana Petrova u Dalmaciji — Dujmu Vuškoviću, od Bogorodice na prijestolju iz SICU u Zadru, preko centralnog polja izgubljenog poliptiha iz zadarske crkve sv. Ivana u Stanovima do središnje slike Ugljanskog poliptiha.

Jedna od specifičnosti Ivana Petrova jest upotreba reljefnih ukrasnih okvira izrađenih u slikarskoj kredi. Pojavljuje se na slikama iz Muzeja grada Šibenika, Opatske zbirke u Korčuli, Pinakoteke u Stuttgartu i na slici iz Galerije umjetnina u Splitu. Sastavljeni su od niza lukova koji u spoju s donje strane završavaju trolisnim visuljkom, a s gornje strane malim kružićem. Cijeli je okvir točkasto punciran po obodnom rubu. Ostala djela posjeduju raznovrsne drvene okvire, koji se uklapaju u standardnu kasnogotičku tipologiju okvira toga doba pa su nam u ovom radu nebitni. Bolje i jasnije o svim navedenim analogijama govore nam slike i crteži priloženi uz ovaj tekst.

U svom članku iz 1989. C. Brandon Strehlke postavlja pitanje eventualne identifikacije Ivana Petrova (Zanina di Pietra) s Ivanom iz Francuske (»Johannes di Francia«), koji je u zajednici s Martinom Petkovićem, bivšim pomoćnikom Blaža Jurjeva, dobio 1436. g. zadatak da izradi korska sjedala sa dvadeset i osam kompozicija s intarzijama za splitske franjevce, a morala su biti rađena po uzoru na ona koja je već bio napravio za dominikance. Zanimljiv je s tim u vezi plitki drveni reljef iz zbirke trogirskih dominikanaca, koji u svom središnjem dijelu slični poznatu Ivanovu shemu Golgote iz Rietija i Chilligwortha. Važno je napomenuti da se u navedenom dokumentu iz 1436. godine Johannes de Francia spominje kao »marangono«, a ne kao slikar, pa nam to može govoriti i da se radi o nekom drugom Ivanu Francuzu.³¹

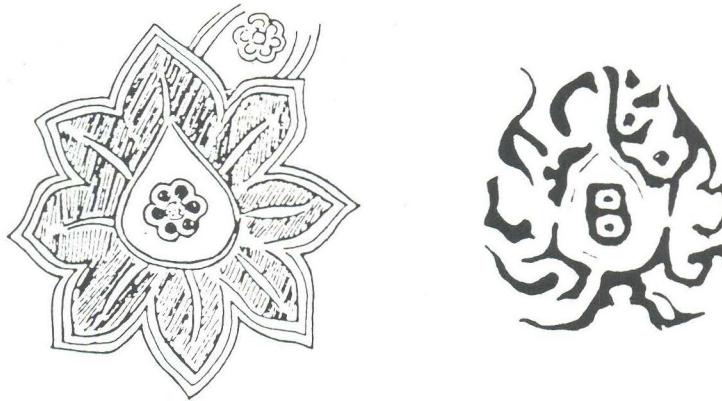
Rješenje ličnosti Ivana Petrova (Zanina di Pietra) omogućilo bi nam i odvajanje kao zasebne pojave splitskog slikara Dujma Vuškovića, s kojim je naš slikar dvadeset godina surađivao i u slikarskom radu i u drugim poslovima, kao i uočavanje koliko bi i u čemu jedan majstor bio utjecao na drugog. Ostaje i pitanje koliki je bio njegov utjecaj i na ostale dalmatinske slikare u vrijeme njegova boravka na našoj obali.³²

³¹ C. Fisković, o.c. (1946—47), str. 5—29; *isti*, o.c. (1967), str. 146—157; C. Brandon Strehlke, o.c. (1989), str. 505.

³² P. Kolendić, o.c. (1920), str. 118—120; A. de Benvenuti, *Storia di Zara dal 1409 al 1797*, Milano 1944, sl. 16; C. Fisković, o.c. (1949), str. 4, 5, 21, 26; C. Fisković, o.c. (1959), str. 97—100, 185—187; D. Domančić, o.c. (1959), str. 41—58; I. Petricioli, o.c. (1972), str. 77, 79, 81, 127, 128; *isti*, o.c. (1980), str. 117—118; *isti*, o.c. (1987), str. 161—163; K. Prijatelj, o.c. (1968), str. 344—345; K. Cicarelli, o.c. (1975), str. 95—105; I. Petricioli, 1000 godina umjetnosti u Zadru, Zadar 1988, str. XX, sl. 102, 103, 105.

U ovom članku pokušala sam iznijeti hipotezu da su Ivan Petrov iz Milana, Zanino di Pietro, Giovanni di Francia i Jean Charlier ista osoba na temelju arhivskih dokumenata, komparativne analize slika i obrade ornamentike. U tu svrhu analizirala sam niz djela srodnih karakteristika na našoj i talijanskoj obali kojima se potvrđuje i arhivskim podacima zabilježena djelatnost ovog umjetnika na tom prostoru.

Naravno, da sve ovo ostaje samo hipotezom, dok je ne potvrde otkriće potpisa na nekoj od dalmatinskih slika ili neki novi arhivski dokument iz kojeg bi proizašlo da su Ivan Petrov iz Milana i Ivan Petrov iz Francuske jedna te ista ličnost. Mislim da je i ovo izneseno dovoljno za prijedlog rekonstrukcije jedne zanimljive slikarske pojave koja bi svojom aktivnošću spajala dvije susjedne jadranske obale. Željela bih, usput, napomenuti da u to doba djeluje u Dalmaciji i još nekoliko majstora iz Lombardije. Dovoljno je spomenuti kipare Bonina iz Milana i Pietra di Martina iz Milana i drvorezbara Petra de Riboldisa iz Brianze kod Milana.

1 Bogorodica s Djetetom, Šibenik, Samostan sv. Frane, ornament zlatne pozadine

2 Freska četiri evanđelista, Split, katedrala, ornament haljine

Aureole

1 Raspeti krist između Marije, Ivana Evanđeliste i Magdalene, Split, Galerija umjetnina

2 Dva evanđelista, sv. Dominik i nepoznati svetac, Švicarska, privatna zbirka

3 Bogorodica među anđelima, Korčula, Opatska zbirka

4 Bogorodica s Djetetom, Šibenik, Muzej grada

5 Bogorodica s Djetetom, S. Angelo in Vlado, koleđata

6 Bogorodica s Djetetom i sv. Doroteom, Urbino, Galleria nazionale della Umbria

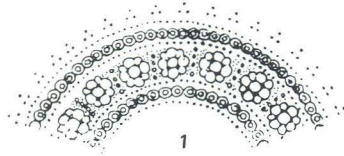
7 Mistično vjenčanje sv. Katarine, Hvar, franjevački samostan

8 Bogorodica s Djetetom iz Vele Rave, Zadar, SICU

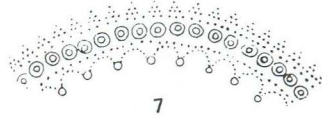
9, 10, 11 Hapšenje Krista, nepoznati vlasnik

12 Bogorodica s Djetetom, Šibenik, samostan sv. Frane

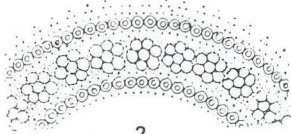
13 Sveti Nikola, Dubrovnik, zbirka Katić

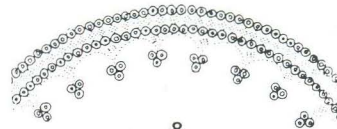
1

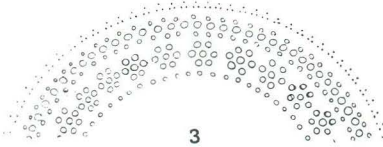
7

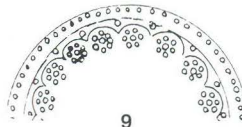
2

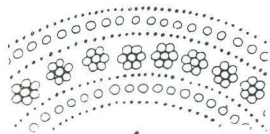
8

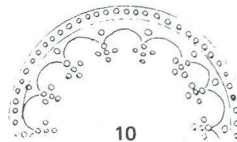
3

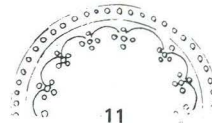
9

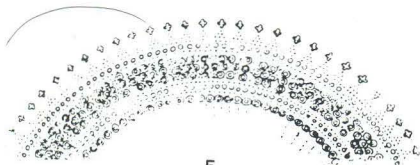
4

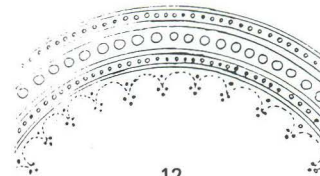
10

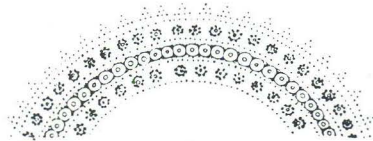
11

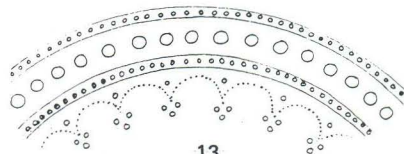
5

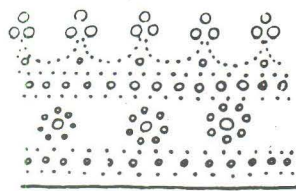
12

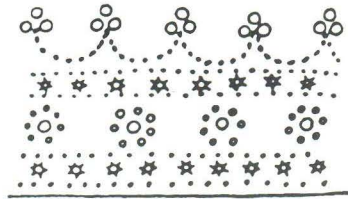
6

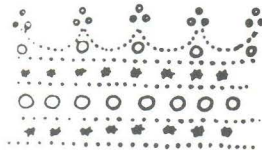
13

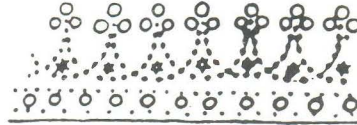
1

2

3

4

1, 2, 3, 4 Ornamenti poruba na kipovima apostola M. Moronzona iz zadarske katedrale, Zadar, SICU

5

5 Freske, Split, katedrala

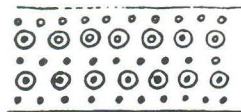
6

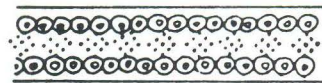
7

6 Bogorodica među anđelima, Korčula, Opatska zbirka

7 Bogorodica s Djetetom, Šibenik, Muzej grada

8

9

8 Kip apostola M. Moronzona iz zadarske katedrale, Zadar, SICU

9 Bogorodica s Djetetom iz Vele Rave, Zadar, SICU

UN TENTATIVO PER L'IDENTIFICAZIONE DI GIOVANNI
DI PIETRO DA MILANO

Ivana Prijatelj

Nel periodo tra il 1429 e il 1448 operò nelle città della Dalmazia da Split a Šibenik e a Zadar il pittore Giovanni di Pietro da Milano come ci testimoniano numerosi documenti d'archivio.

L'autrice espone nel suo articolo l'ipotesi che questo artista possa essere la stessa personalità col pittore Zanino di Pietro chiamata pure Giovanni di Francia e Jean Charlier. Per questa ragione essa analizza pure i documenti sugli artisti così denominati nella storiografia croata e straniera intuendovi una serie di analogie.

Segue poi l'analisi comparativa dei dipinti con simili caratteristiche, che potessero essere opere dello stesso pittore sia da noi che in Italia e in collezioni private europee col loro dettagliato elenco.

Lo studio termina coll'ipotetica ricostruzione della personalità di questo artista, colla quale si risolverebbe un'interessante problema della pittura del secondo quarto del Quattrocento in Dalmazia colla speranza che sia definitivamente confermato con future scoperte.